

МІЖНАРОДНА ДОПОМОГА ТА ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах обмеженості та неможливості залучення внутрішніх інвестиційних ресурсів особливу значимість набувають фінансові ресурси міжнародних організацій для відновлення національної економіки та фінансування потреб вітчизняних підприємств на реалізацію антикризових програм і стратегій інноваційної розвитку.

Теоретико-методологічні засади глобального управління, антикризового регулювання та відповідності діяльності міжнародних фінансових організацій завданням стійкого розвитку національних економік сформовано та розвинуто в наукових працях зарубіжних і вітчизняних учених, зокрема, С. Афонцева, О. Василика, О. Власюка, В. Гейця, Ж. Закієвої, Дж. М. Кейнса, Л. Кістерського, Р. Кларка, В. Колосової, Л. Красавіної, В. Кузнецової, Д. Лагутіна, Д. Рікардо, Д. Стігліца, М. Фрідмана, У. Шарпа та ін.

Метою роботи є дослідження сутності міжнародної допомоги та фінансових ресурсів міжнародних організацій.

Для забезпечення економічного зростання багато країн світу залучають додаткові фінансові ресурси через міжнародну допомогу. На сьогодні поширеними є такі її види: міжнародна технічна допомога; міжнародне кредитування й інвестиції (фінансова); гуманітарна та військова допомога.

Розвиток інституту міжнародної допомоги відбувався під впливом глобалізаційних змін світової економіки, геополітичного протистояння та трансформації політичних пріоритетів країн світу (табл. 1).

Згідно типології міжнародна допомога за джерелами фінансування може бути: 1) двостороння допомога, яка дається країні-одержувачу від уряду країни-донора, залежить від політичних та економічних відносин різних країн і від волі країн-донорів; 2) багатостороння допомога, що надається деякими фінансовими установами, агенціями чи організаціями уряду країни, що розвивається. Перша найчастіше надається, виходячи з політичних міркувань, але є ризик, що умови її надання сприятимуть розвитку країни-донора за рахунок країни-одержувача. Друга розподіляється на справедливій основі з метою підвищення темпів економічного розвитку, надходить від країни-донора до міжнародних організацій, наприклад Світового банку, а вже потім розподіляється серед країн, що розвиваються. Поряд з офіційним джерелом допомога може

надаватися неофіційно корпораціями, неурядовими організаціями, а також приватними особами. Змішана допомога є результатом реалізації державно-приватного партнерства [1].

Таблиця 1

Еволюція концептуальних підходів розвитку інституту
міжнародної допомоги

Етапи	Концептуальний підхід	Характеристика
I етап 1940-1950 рр.	економічна доктрина Кейнса Програма відновлення Європи - «План Маршалла»	становлення національних і міжнародних організаційно-правових форм і механізмів надання міжнародної допомоги для економічного розвитку
II етап 1960-70 рр.	теорія стадійного зростання (А. Герченков, У. Ростоу)	прискорення економічного зростання шляхом індустріалізації
	теорія дуалізму (Дж. Боек, Р. Нуркс, А. Люис)	подолання подвійного дефіциту – дефіциту основного капіталу та дефіциту внутрішніх заощаджень
	теорія збалансованого зростання (Р.Нуркс)	одночасні масштабні інвестиції у всі сектори економіки для підвищення внутрішнього попиту
	теорія незбалансованого зростання (А. Хіршман)	концентрація інвестицій на об'єктах і галузях, які не потребують підприємницьких навичок, формування передумов для розвитку підприємницьких ресурсів
	теорія «залежного розвитку» (Р. Пребіш, Г. Сінгер та ін.)	концентрація зусиль на корегування внутрішньої господарської системи
III етап 1980-1990 рр.	Монетаризм Концепція «ендогенного зростання», «соціального капіталу» (Р. Лукас, П. Ромер), теорія «нової інституціональної економіки»	відновлення внутрішньої та зовнішньої рівноваги через механізм фінансування структурної адаптації та механізм розширеної структурної адаптації
IV етап 2000 рр.	доктрина створення «національних можливостей і потужностей», необхідних для розвитку	подолання структурних диспропорцій, оптимальне поєднання державного регулювання та ринкових механізмів

Джерело: сформовано автором на підставі опрацювання [1]

На сьогодні інститут міжнародної допомоги є організаційно-правовим комплексом, що забезпечує мобілізацію і розподіл кредитно-фінансових ресурсів з метою надання допомоги країнам, що зазнають гостру потребу, внаслідок тих або інших причин, у фінансових ресурсах.

До архітектури міжнародної допомоги поряд з іншими інституціями входять багатосторонні банки розвитку, а саме Світовий банк, Африканський Банк Розвитку, Азіатський Банк Розвитку, Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) та Міжамериканський банк розвитку [2, с.6].

Предметом міжнародної фінансової допомоги є фінансові ресурси. На думку В.П. Колосової, сутність фінансових ресурсів міжнародних інституцій полягає «у використанні сукупності фінансових інститутів, у тому числі бюджетного, податкового, страхового, кредитного механізмів з метою створення належних умов розвитку соціального забезпечення як вагової функції державного управління...» [3, с.7].

Найчастіше в науковій літературі фінансові ресурси міжнародних організацій розглядаються з позиції теорії інвестицій та інвестиційного менеджменту, а саме як іноземні інвестиції або прямі іноземні інвестиції. А.А. Пересада вважає іноземними інвестиціями «запозичені й кредитні ресурси міжнародних інвестиційних інституцій, зарубіжних корпорацій і фірм, спільних підприємств» [4, с.11].

Отже, важливість подальшого співробітництва з міжнародними організаціями з метою прискорення відновлення та зростання вітчизняної економіки, оновлення і модернізації виробництва, зниження рівня безробіття, поліпшення платіжного балансу зумовлює подальший пошук та наукове обґрунтування дієвих підходів ефективного управління залученими фінансовими ресурсами.

Список використаних джерел

1. Капица Л.М. Международный институт иностранной помощи. [Электронный ресурс] // Вестник МГИМО. – 2011. – №4. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/mezhdunarodnyy-institut-inostrannoy-pomoschi>
2. Rebecca M. Nelson Multilateral Development Banks: Overview and Issues for Congress [Electronic resource] // Congressional Research Service. – 2015. – Mode of access : <https://fas.org/sgp/crs/row/R41170.pdf>.
3. Колосова В.П. Фінансові ресурси міжнародних інституцій у системі бюджетного планування України: автореферат дис. докт. економ. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Колосова В.П. ; Міністерство освіти і науки України, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний торговельно-економічний. – К. : Київськ. нац. торг.екон. ун-т, 2017. – 35 с.
4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.